

Від головного редактора

З кафедри “Елітарної Світлиці”

Упродовж вже понад 10 років щомісяця кожної останньої середи в Будинку вчителя (Будинку Центральної Ради) відбуваються засідання дискусійного клубу “Елітарна Світлиця”, на яких розглядаються різноманітні питання суспільного, наукового й культурного життя України та світу. Пропонуємо Вам ознайомитися з тематикою засідань осені 2015 року.

30 вересня 2015 року. Тема: “Реформа Конституції України — політичний акт чи потреба суспільства?”.

Доповідач: Юрій Шемшученко — доктор юрид. наук, академік НАН України, директор Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України.

Обґрунтування теми. Сьогодні Україна знову на перепутті через зміни до Конституції. Очевидно, що реформа Основного Закону країни має дуже велике значення, адже йдеться, фактично, про децентралізацію в умовах війни. Думки щодо цього в політиків, експертів та в суспільстві, загалом, розділилися. Одні вважають, що зміни до Конституції зміцнюють державу та відкривають перед країною європейську

перспективу. Інші переконані, що ці зміни загрожують стабільності Української держави, балансу влади та демократії в нашій країні. У них особливе занепокоєння викликає включення до перехідних положень Конституції тези про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей. Це протистояння, на жаль, вилилося у криваве побоїще 31 серпня 2015 р. біля стін Верховної Ради України, що ще більше поляризувало суспільну думку та не сприяє єдності українського народу.

Дискусія. На засіданні “Світлиці” були обговорені різні підходи до реформи чинної Конституції України, зокрема проект її нової редакції, підготовлений робочою групою на чолі з **І.Р. Юхновським**, академіком НАН України. В підсумку всі учасники дискусійного клубу погодилися з твердженням: “У нас немає вибору — Україна єдина і неподільна держава. І гарантією цього має бути Конституція. Український народ упродовж віків мріяв і боровся за таку єдність та соборність нашої держави”. Продовжуючи цю тему, наведемо тут вірш **І. Франка**, написаний ще 110 років тому.

Іван Франко

Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздорожжю,
Людським презирством, ніби струпом, вкритий!

Твоїм будущим душу я тривожу,
Від сорому, який нащадків пізних
Палитиме, заснути я не можу.

Невже тобі на таблицях залізних
Записано в сусідів бути гноєм,
Тяглом у поїздах їх бистроїзних?

Невже повік уділом буде твоїм
Укрита злість, облудлива покірність
Усякому, хто зрадою й розбоем

Тебе скував і заприсяг на вірність?
Невже тобі лиш те судилось діло,
Що б виявило твоїх сил безмірність?

Невже задарма стільки серць горіло
До тебе найсвятішою любов'ю,
Тобі офіруючи душу й тіло?

Задарма край твій весь политий кров'ю
Твоїх борців? Йому вже не пишаться
У красоті, свободі і здоров'ю?

Задарма в слові твому іскряться
І сила й м'якість, дотеп і потуга
І все, чим може вгору дух піднятися?

Задарма в пісні твоїй ллється туга,
І сміх дзвінкий, і жалощі кохання,
Надій і втіхи світляная смуга?

О ні! Не самі сльози і зітхання
Тобі судились! Вірю в силу духа
І в день воскресний твого повстання...

О, якби хвилю вдать, що слова слуха,
І слово вдать, що в хвилю ту блаженну
Вздоровлює й огнем живущим буха!

О, якби пісню вдать палку, вітхненну,
Що мільони порива з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!

Якби!.. Та нам, знесиленим журбою,
Роздертим сумнівами, битим сльозом,—
Не нам тебе провадити до бою!

Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, вперешся Бескидом,

Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі.

Прийми ж сей спів, хоч тугою повитий,
Та повний віри; хоч гіркий, та вільний,
Твоїй будущині задаток, сльозми злитий,

Твоєму генію мій скромний дар весільний.

28 жовтня 2015 року. Тема: “Зустріч поколінь: наука і культура”.

Обґрунтування теми.

Проблема зміни поколінь у науці і культурі України — актуальна і багатопланова. До участі в обговоренні були запрошені члени НАН України — ювіляри 2015 року й молоді вчені Академії та київських університетів. Взяли участь у зібранні: **Г.В. Єльська, І.О. Луковський, О.О. Кришталь, С.М. Рябченко, М.Г. Жулинський та Я.С. Яцків.**

Відкриваючи зібрання клубу, я запропонував експромтом обговорити тему: **“Україна в точці біфуркації?”** та у своєму вступному слові пояснив, чому вибрав таку тему. Перш за все, це зумовлено наростанням значних контрарерсійних тенденцій у суспільній свідомості, зниженням довіри до влади, відсутністю усталеної громадянської позиції у середовищі еліти та ін. З одного боку, проголошено курс на євроінтеграцію, а з другого, на мою думку, чіткого стратегічного плану реалізації цього курсу поки що немає.

Більшість населення України збідніла і думає тільки про виживання, не цікавлячись далекою європейською перспективою. Виникає одвічне запитання: **“Що робити?”** На мою думку, потрібно поступово відроджувати у громадян України віру в краще майбутнє, яку, перш за все, повинна формувати еліта своєю самовідданою працею та неупередженою діяльністю, а також влада — своєю ефективною та чесною роботою.

Обговорення. Відбулася цікава дискусія, підсумок якої можна висловити так: **“Основна наша помилка впродовж уже майже 25 років, що ми декомунізацію**

об’єднуємо з деіндустріалізацією. Це призвело до того, що за ступенем розвитку економіки ми залишаємося колоніальною державою, головною статтею експорту якої є людські таланти. Україні потрібен **“хороший націоналізм”** за твердженням професора Норвезького інституту стратегічних досліджень **Еріка Райнерта**. Тобто такий, що *будує власну успішну державу”*.

25 листопада 2015 року. Тема: “Форсайт економіки України: середньостроковий (2015—2020 рр.) та довгостроковий (2020—2030 рр.)”.

Доповідач: **Михайло Згуровський** — доктор техн. наук, академік НАН України, ректор Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”.

Обґрунтування теми.

Мова йде про виконання спеціального проекту **“Форсайт економіки України”**, виконаного під керівництвом доповідача.

Обговорення. **Михайло Згуровський** доповів про розробку методології та виконання комплексу робіт із передбачення (форсайту) розвитку майбутньої економіки України на середньостроковому (2015—2020 роки) і довгостроковому (2020—2030 роки) часових горизонтах. З використанням методу Делфі виявлено головні кластери нової економіки України, які можуть забезпечити успішну інтеграцію країни в міжнародну кооперацію праці на зазначених часових горизонтах.

Застосування методології сценарного планування та SWOT-аналізу дозволило побудувати низку сценаріїв розвитку майбутньої економіки України включно

Учасники засідання дискусійного клубу “Елітарна Світлиця” від 28 жовтня 2015 р. (зліва направо у першому ряді): Борис Романюк, Володимир Литовченко, Іван Блонський, Марат Соскін, Василь Шендеровський. Фото Дж. Беррезі

до 2030 року. Ці сценарії можуть використовуватися людьми, які ухвалюють рішення на рівні держави, інституціями громадянського суспільства та міжнародними організаціями для розроблення раціональної політики та конструктивних планів соціально-економічного розвитку України на середньострокову і довгострокову перспективу.

30 грудня 2015 року (план). Тема: “Погляд на Україну з Австрії”. Зустріч з професором Віденського медичного університету, членом Австрійської академії наук та іноземним членом НАН України **Ігорем Івановичем Гуком**.

Обґрунтування теми.

І.І. Гук — відомий австрійський учений, хірург-трансплантолог, від 1991 року співпрацює з широким колом діячів науки і культури України, її державними й політичними діячами. Ігор Гук — член Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України від часу його заснування, брав участь у реалізації багатьох проектів цього Комітету.

Про життя і діяльність І.І. Гука розказано на сторінках спеціального випуску журналу “Світогляд” (№1, 2012 р.), видання якого здійснюється за сприяння Австрійсько-українського бізнес-центру “Huk&Partner”. А цей останній у 2015 році випуск “Світогляду” також здійснено за фінансової підтримки Фонду **Івана Гука** (Польща).

17 жовтня 2015 року Блаженніший **Любомир** запросив до себе в його резиденцію (вірніше, оселю) **В. Шендеровського, В. Німчука, П. Кононенка** та інших представників наукової та культурної сфери України.

Серед них був і головний редактор “Світогляду”. Я подарував Блаженнішому декілька останніх чисел журналу та коротко прокоментував їх зміст (сподіваючись, що помічники прочитають йому окремі статті).

Під час зустрічі мова йшла про стан науки й освіти в Україні. Гості різко критикували дії владних структур у цій царині. На мою думку, розмова не справила належного враження на господаря (багато говорили, а мало пропонували). Блаженніший Любомир у відповідь дуже спокійно і мудро зазначив: *“Мені прикро про все те від вас почути. Адже необхідно пропонувати кожному на своєму місці якісь конкретні кроки до зміцнення освіти і науки України”*. А згодом в “Українській правді” (4 листопада) з’явився допис **Любомира Гузара** на цю тему:

“... Науковий підхід до суспільних проблем у нас не практикується. Взагалі наука не втішається розумінням її ваги в колах політиків, можновладців і тих, що хочуть стати останніми. Перевірте, будь ласка, який відсоток закладений у державному бюджеті на наукові цілі. Порівняйте це з бюджетами західноєвропейських країн...”

Настав найвищий час, щоб люди при владі почали з допомогою фахівців шукати наукових розв’язків і взагалі — щоб почали шанувати науку. Україна має дуже компетентних науковців, відповідні наукові установи. Науковці українського походження здобули і продовжують здобувати велике визнання також поза межами України.

Тому звертаємося до відповідальних осіб: цінуйте науку, шануйте науковців, через них, їхнє знання та їхню працю можемо надіятися на справжнє здійснення мрій і сподівань нашого народу!” ■

У президії засідання дискусійного клубу “Елітарна Світлиця” від 28 жовтня 2015 р. (зліва направо): Сергій Рябенко, Микола Жулинський, Іван Луковський, Ярослав Яцків, Олег Кришталь. Фото Дж. Беррезі